

i Almindelighed kunne være bindende og allermindst da i en Dagsorden, som er bleven vedtaget under de Omstændigheder, hvorunder det skee med Dagsordenen i 1856, nemlig ikke som Afslutning paa en langvarig Forhandling, men som en Tilslutning til Udtalelser i det andet Thing, og derhos væsentlig baseret paa den Tanke, at Regjeringen skulde tage Sagen under Overveelse, idet den derved fandt den fornødne Støtte i en Tilslutning fra begge de interesserede Parter, hvorom man dengang gjorde sig Illusion, men som snart saa uheldig briste paa Godseiernes Modstand. Jeg siger, at jeg saa bestemt har gjort dette gjældende og udvillet dette, at det er mig uforklarligt, at nu endogsaa den ærede Ordfører finder det fornødent at udtale, at det dog ikke gaaer an at betragte et Thing som bundet ved saadanne Enkeltheder. Hvad jeg har fastholdt, men hvad der for mig dog ikke har været det egentlige Støttepunkt for mit nuværende Forslag, er kun, at Thinget dengang med fuld Bevidsthed har udtalt og vedkjendt sig den Grundsætning, at det ligger indenfor Lovgivningsmagtens Myndighed, naar mildere Midler ikke kunne føre til Maalet, da ved Lovens Svang — Ordet er uhyggeligt, men det er bedst at kalde Tingene ved dens rette Navn — ved Lovens Svang at paabyde det Resultat, som har været tilstræbt paa mange Maader i henved 100 Aar, og mod hvilket vi i den nyere Tid have gjort store og vigtige Fremskridt, saa at man, hvis ikke den nu betraadte Lei paa en passende Maade fører fremad, vel at mærke, naturligvis under tilbørligt Hensyn til, at det ogsaa kommer an paa, om der er Bønder, som kunne og ville kjøbe, tilsidst skrider ind og gjør en Ende paa Sagen. Dertil kræves, at Rigsdagen ikke opgiver sin Ret til at træffe en saadan Foranstaltning. Hvis det var skeet ved en Dagsorden, saa holder jeg mig uægtelig fuldkommen overbevist om, at saa vilde der foreligge et Tilfælde, i hvilket en motiveret Dagsorden — vel at mærke, en saadan — ikke vilde være bleven betragtet som bindende for Fremtiden, naar Nødvendigheden først kom. Alt dette har jeg dog kun fremført som et af de Momenter, som det forekommer mig i denne Sag maatte komme i Betragt-

ning, hvorved jeg derhos, som sagt, har reduceret den virkelige, alvorlige og bindende Betydning af den tidligere Dagsorden til det Minimum, ned under hvilket jeg ikke troer, at man kan komme, fordi den saa kun fastholder et Princip, som har været anerkjendt af udmærkede og høitvægtige Autoriteter, som har været opstillet næsten med Genstemmighed mangfoldige Gange af Folkethinget, og som ogsaa dengang fandt sin Tilslutning her i Landsthinget, — ikke, for at gjentage det paany, Enkelthederne i Dagsordenen, men det Grundlag, hvorpaa den hele Foranstaltning skulde hvile. Naar det forøvrigt er blevet sagt, at alle Enkeltighederne i Dagsordenen af 1856 vare dødsdøde, saa er dette jo ogsaa urigtigt. Den ærede Ordfører sagde, at Loven af 19de Februar 1861 endogsaa udelukkede Anvendelsen af samme. Men Loven af 1861 er jo netop en Følge af Dagsordenen af 1856; det vil sige: af det i Dagsordenen Opstillede har man ved den nævnte Lov realiseret Noget, medens man nu gjør Forsøg paa at realisere Resten. Hvor kan saa den ærede Ordfører sige, at i 1861 blev Dagsordenen slaaet ihjel? Det viste sig tværtimod dengang, at den ikke alene levede, men ogsaa var aledygtig.

Naar jeg nu endelig vender mig til de enkelte Punkter, som jeg har føiet til min Dagsorden, da maa jeg bemærke, at jeg allerede under Sagens 1ste Behandling bebudede, at jeg vilde gjøre et Forsøg paa her i Landsthinget at tilvejebringe den Forhandling om de af Regjeringen udtalte Anskuelser, som den høitærede Minister beklagede ikke havde fundet Sted i Folkethinget, fordi jeg troede, at der derved multig kunde gjøres et forberedende Skridt til et senere Lovgivningsarbejde, som kunde bygges derpaa. Jeg skal nu ikke være indiscret med Hensyn til, hvad der er foregaaet eller ikke er foregaaet i Udvalget. Jeg skal kun henvise til, at jeg i disse Punkter har udtalt mig i en skarpt og bestemt formuleret Form om omtrent de samme Punkter, som Regjeringen havde givet en Antydning af. Jeg har ganske vist ikke i Dagsordenen udtalt mig om dem med den Præcision, hvormed et Lovforslag formuleret Paragraph for Paragraph maatte fore-